

Egy autoriter rezsim hosszú távú gazdasági teljesítményének meghatározói

A cikkben arra keresek választ, hogy egyes autoriter rezsimok az elméleti feltételezésekkel ellentétben hogyan képesek gazdasági sikereik felmutatására hosszú távon. A cikk elején az autokrácia és a demokrácia közötti átmenet mechanizmusa kerül bemutatásra. Ezt követően Szingapúr tapasztalatai révén szemléltetem egy kiemelkedő gazdasági sikereket felmutatni képes autoriter rezsim sajátosságait. A következtésekben a szingapúri siker tényezőinek a makroökonómiai stabilitást, a kedvező üzleti környezetet, valamint az emberi jogok viszonylag széles körének biztosítását tekintem. Ugyanakkor hangsúlyozom, hogy mindez demokráciával társulva a gazdasági teljesítmény magasabb szintjét tenné lehetővé.

Kulcsszavak: demokrácia, autokrácia, gazdasági növekedés

Determinants of the Longterm Economic Performance of an Authoritarian Regime

In this article, I seek to explain how certain authoritarian regimes are able to achieve longterm economic success despite theoretical assumptions suggesting otherwise. The article begins by outlining the mechanisms of transition between autocracy and democracy. It then uses the example of Singapore to illustrate the characteristics of an authoritarian regime capable of delivering outstanding economic performance. In the conclusion, I identify macroeconomic stability, a favorable business environment, and the provision of a relatively broad range of human rights as key factors behind Singapore's success. At the same time, I emphasize that combining these elements with democracy would enable an even higher level of economic performance.

Keywords: democracy, autocracy, economic growth

Bevezetés

A piacgazdaság sikeres működéséhez szükséges a demokratikus politikai berendezkedés, valamint a jogállamiság, ami egyebek mellett az emberi jogok tiszteletét jelenti. Ezen törvényes garanciák nélkül a társadalom bizalmi szintje alacsony, általánossá válik a szabálykerülés, a rövid távú gondolkodás válik uralkodóvá, nem valósulnak meg új beruházások, a politikusok pedig osztogatással szereznek szavazatokat (Gyórfy, 2018). A huszadik század második felétől napjainkig terjedő időszakban ugyanakkor több példát is lehet találni arra, hogy egy ország tartósan magas gazdasági növekedést tudott felmutatni, ezáltal az egy főre jutó reál GDP látványos növekedését érte el, a jogállamiság korlátozása ellenére is. A szocialista országok kezdeti növekedési sikereit nem sorolom ide. Kornai János (2011) alapján abban a termelési tényezők iparba történő átirányítása játszott szerepet. A központi tervezés, valamint a magántulajdon hiánya miatt nem volt verseny, ezért nem volt innováció sem. A rendelkezésre álló kapacitások kimerülésével a növekedés kifulladt (Kornai, 2011). A cikkben erre a rejtvényre keresek választ. Milyen körülmények teszik lehetővé, hogy egy autoriter rezsím által irányított gazdaság hosszú távon is sikeresen tudjon működni?

A cikk négy fontos alkotóegységre bontható fel. Először a liberális demokrácia jelentőségét hangsúlyozom. A megértés érdekében összefoglalom a demokráciával kapcsolatos legfontosabb elméleti eredményeket. Ezt követően az autoriter rezsimek általános jellemvonásait ismertetem. A cikk harmadik része Szingapúr állam történeti tapasztalatai segítségével illusztrálja azt, hogy egy autoriter rezsím miként képes hosszú időn keresztül sikeresen irányítani egy gazdaságot. A cikk a következtetések megfogalmazásával zárul.

1. A liberális demokrácia

A demokrácia ókori görög értelmezése – amely szerint a nép közvetlenül, a népgyűlésen történő felszólalás révén gyakorolja a hatalmat -- jelentős változásokon ment keresztül az elmúlt háromszáz esztendőben. John Stuart Mill demokrácia-felfogása már a választott képviselő útján történő hatalomgyakorlást, valamint a megválasztott vezetők közjó érdekében történő cselekvését hangsúlyozta. Ezen 19. századi értelmezéssel ellentétben Schumpeter véleménye szerint a demokrácia csupán a szavazatokért folyó versenyt és a versenyt szabályzó intézményrendszert jelenti. Mindezt továbbgondolva Lipset a demokrácia intézményi jellemzőiről, valamint társadalmi feltételeiről beszél. A demokratikus versengést biztosító intézményi jellemzők kapcsán az alkotmányt, mint a versengés alapvető szabályrendszerét, egy hatalmon lévő politikai elitet, valamint egy, a hatalom megszerzésére törekvő legitim csoportot említ. A demokrácia társadalmi feltételei között Lipset a gazdasági fejlettséget és a politikai rendszer legitimitását említi. A

gazdasági fejlettséget az iparosodottság, a városiasodás, valamint a műveltségi szint méri. A legitimitást a politikai rendszer teljesítménye biztosítja, vagyis például az, hogy mennyire képes kezelni a társadalmi konfliktusokat. A társadalmi érdekek figyelembevétele nélkül is beszélhetünk demokráciáról, de a rendszer nem lesz működésképes (Hudecz, 2007). Láthatjuk tehát, hogy a demokráciának több értelmezése is létezik attól függően, hogy mennyire veszi figyelembe a társadalmi érdekeket.

Napjainkban demokrácia alatt a liberális demokráciát értjük (Kornai, 2016). A liberális demokrácia lényege tulajdonképpen abban áll, hogy lehetőség van a megválasztott kormány hatalmának korlátozására, ami az állampolgárok számára védelmet jelent a kormánnyal szemben. Ezzel összefüggően a kisebbségek védelmet élveznek a többség zsarnokságával szemben. Mindez úgy valósulhat meg, hogy a jogállamiság értelmében a társadalom minden tagja, beleértve a megválasztott vezetőket is, alá van rendelve az alkotmánynak, amely hangsúlyozza az emberi jogok védelmét. Az emberi jogok magukban foglalják a szabadsághoz, biztonságához, élethez, egyenlő bánásmódhoz, tulajdonhoz, pártatlan bírósági tárgyaláshoz való jogot, továbbá a szólásszabadságot, az önkifejezés szabadságát, a gyülekezés és a szervezetek létrehozásának szabadságát, valamint a szabad vallásgyakorlást. Vagyis liberális demokráciákban a törvények uralmáról beszélhetünk, az emberek uralmával szemben. Fontos értékként jelenik meg az egyén kormányzattól való függetlensége és az önálló felelősségvállalás, amelyeket az egyéni és a társadalmi fejlődés alapjainak tekintenek (Hague, Harrop & McCormick, 2016). Mivel a jogállamiság és az emberi jogok tiszteletben tartása az alkotmányban rögzített, ezért alkotmányos liberalizmusról beszélhetünk. Alkotmányos liberalizmus nélkül a demokrácia a többség diktatúráját, egyes csoportok elnyomását jelenti. A szabadság erózióját, hatalommal való visszaélést, etnikai megosztottságot, vagy akár háborút is eredményezhet (Zakaria, 1997). A szervezetek létrehozásának szabadsága kapcsán érdemes megjegyezni, hogy a szakirodalom értelmezése szerint a civil szervezeteket (vagyis egy sportklub, vagy egy természetjáró egyesület) a közügyekben való aktív részvétel jellemzi, ugyanakkor nem részérdekeket képviselnek, hanem a széles társadalmi érdekeket kívánják érvényre juttatni. A közszférát többnek tekintik a személyes érdekek kiharcolására szolgáló csatatérnél (Putnam, 1993). A demokrácia schumpeteri feltételei napjaink demokráciafelfogásában kiegészülnek a jogállamisággal, ezen belül az emberi jogok tiszteletben tartásával, amelyeket az alkotmányban rögzítenek. Amennyiben az alkotmányos liberalizmus említett feltételei nem valósulnak meg, akkor a cikkben autoriter rezsimről (tekintélyelvű önkényuralmi rendszer) fogok beszélni.

2. Autoriter rezsimek átalakulása

A piacgazdaság működéséhez tehát szükséges a demokratikus berendezkedés. Nélküle a társadalmi bizalom szintje alacsony, általánossá válik a szabálykerülés, és a rövid távú gondolkodás, bizonytalanok a tulajdoni viszonyok, a szerződésekben foglaltak kikényszeríthetősége sem egyértelmű. Mindebből következik, hogy nem jönnek létre új beruházások, nincs verseny, ezért az innováció is lelassul.

Létezhet ugyanakkor átmenet az autokrácia felől a liberális demokrácia irányába, amennyiben egy autoriter rezsim az emberi jogok bővülő körét biztosítja az állampolgárok számára, habár a politikai jogok terén korlátozások tapasztalhatók. A liberalizáció kulcsfontosságú a gazdasági sikerek, valamint a demokratikus átalakulás szempontjából. Az alkotmányos liberalizmus (vagy annak történelmi hagyománya) elvezethet a demokráciához (Zakaria, 1997). Douglass North és szerzőtársai (et al.) (2007) szerint a demokratikus átmenet során a szűk körű elit lehetőséget kínál gazdasági téren a belépésre, a növekvő járadék érdekében. Az elit létszámának megnövekedése egy ponton túl demokratikus folyamatokat indít el (North et al. 2007). Ezt az elméletet továbbgondolva Daron Acemoglu és James Robinson (2013) a váratlan történelmi fordulatokkal és a pluralizmus hagyományaival magyarázza, hogyan alakult ki az angliai demokrácia és piacgazdaság. A váratlan történelmi fordulatok nyomán megerősödött gazdasági csoportok politikai érdekérvényesítő képessége megnövekedett, amely révén a gazdaság működése szempontjából fontos jogokat harcoltak ki. A demokrácia és a piacgazdaság egymást erősítve fejlődött az évszázadok során (Acemoglu & Robinson, 2013). Az autoriter rezsimek hosszú távon mindenképpen a gazdasági teljesítmény csökkenését tapasztalják meg. A gazdasági teljesítmény felpörgetésére tett kísérletek ugyanakkor megnyithatják az utat a demokratikus átmenet előtt.

Ezek alapján feltételezhető, hogy autoriter rezsimek működhetnének sikeresen, ha nagyobb teret engednének a piaci versenynek, valamint ha az emberi jogok szélesebb körét biztosítanák a társadalom számára. Mindez ugyanakkor magában hordozza a demokratikus folyamatok elmélyülésének lehetőségét. A továbbiakban Szingapúr tapasztalatai révén igyekszem szemléltetni azt, hogy egy autoriter rezsim által irányított gazdaság a fentebb leírt kedvezőtlen kilátások ellenére hogyan képes hosszú időn keresztül sikeresen működni, látványos gazdasági és társadalmi fejlődést elérni.

3. A szingapúri rezsim sajátosságai

Az önálló Szingapúri Köztársaság 1965-ben jött létre. A természeti erőforrások hiánya és a kis méretű belső piac miatt a városállam gazdasági fejlődését a kormányzó Népi Akciópárt (PAP) a külföldi beruházások (FDI) vonzásával és a megtermelt áruk nyugati piacokra történő exportjával igyekezett biztosítani (Li, 2000).

Kezdetben munkaigényes termelés áramlott Szingapúrba, azonban 1979-ben, az ipari szerkezetváltás elősegítése érdekében a bérek emelkedését irányozták elő. Ennek hatására egy minőségi váltás történt az FDI terén (Yeung, 2005). Az 1980-as évek a tőke és tudásigényes termelés felfutását, továbbá a szolgáltató szektor felvirágzását hozta el (Huff, 1994). A magasabb hozzáadott értéket előállító termelés meghonosítása Szingapúrban az ezt követő évtizedekben is folytatódott (Pereira, 2008). A stratégia annyira sikeresnek bizonyult, hogy 1965 és 2024 között az egy főre jutó reál GDP 3612 amerikai dollárról 67706-ra emelkedett (World Bank Group, GDP per capita - Singapore). A látványos gazdasági sikerek, amint azt a továbbiakban látni fogjuk, lehetővé tették, hogy a PAP máig megőrizze vezető szerepét.

A gazdasági eredmények rövid áttekintését követően térjünk rá Szingapúr politikai berendezkedésének vizsgálatára. Szingapúr esetében a vélemények erősen megoszlanak a politikai berendezkedést illetően. A választások alkalmával az a képviselő kerülhet be a parlamentbe, amely egy adott választókerületben a legtöbb szavazatot kapta (Hwee, 2002), a városállam alkotmánya pedig hangsúlyozza az emberi jogok védelmét (Leong, 2000). Ezek alapján akár még demokráciáról is beszélhetnénk. Mutalib (2000) szerint a demokrácia schumpeteri feltételei tulajdonképpen teljesülnek Szingapúrban, ugyanakkor az ellenzék a politikai játéktér szélére van szorítva, nincs szabad sajtó, hiányzanak a független civil szervezetek, az eltérő politikai nézetek pedig kevésbé toleráltak. A PAP képviselői uralják a Parlamentet (Mutalib, 2000). Ezek alapján Szingapúrt autokráciának tekinthetjük. A továbbiakban ismerjük meg részletesebben a kormány leváltásának intézményes korlátait, valamint az ellenzék kiszorítására használt taktikákat.

3.1 A kormány leváltásának intézményes korlátai

A választási szabályok rendszeres változtatása jelenti a kormány leváltásának egyik legfontosabb intézményesített akadályát. Ezen a téren a legnagyobb hatású újítást az 1988-ban létrehozott Csoportos Választókerület (GRC) jelenti. Ennek értelmében a választókerületekben az önálló jelöltek helyett kizárólag olyan jelöltcsoportok indulhatnak, amelyekben legalább az egyik tag valamelyik kisebbségi csoporthoz tartozik. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a Parlamentben a GRC séma hatására valóban több kisebbségi csoportokhoz tartozó képviselő foglal helyet. Ez a rendszer azonban nem kedvez az ellenzéknek, mivel nehezen tudnak etnikailag vegyes csoportokat létrehozni. A GRC rendszer továbbá korlátozza is a kisebbségi alapon történő politizálás igényét, hiszen a Parlament mindenképpen multi-etnikumú lesz, ezzel pedig tovább gyengíti az ellenzékét (Mutalib, 2002; Tey, 2008; Tongbram & Ganguly, 2024). Statisztikai adatok azt szemléltetik, hogy a GRC séma bevezetése jelentette a PAP számára az ellenzék kiküszöbölésére leginkább alkalmas módszert (Fetzer, 2008). A GRC séma révén tehát a kormány megnehezítette az ellenzék dolgát a választásokon történő részvétel tekintetében,

továbbá sikeresen kizárta az etnikai alapon szerveződő csoportokat a választási küzdelemből.

Az etnikumok-fölötti és szekuláris értékek hangsúlyozására a PAP nagy figyelmet fordít. Mivel az átlagos szavazó nem tud megfelelni ezen feltételeknek egy multietnikumú társadalomban (Sim, 2001), ezért a kormány számára kényelmetlen témákat a kényes vallási és etnikai kérdések közé lehet sorolni, beszüntetve ezáltal a vitát (Leong, 2000). Az ellenzéki jelöltek háttérbe szorítása tehát az etnikai harmónia megteremtésének ürügyén is megvalósulhat.

A szingapúri választási rendszer másik sajátossága a Nem Megválasztott Parlamenti Tagok (NCMP) kategóriája, amelynek értelmében egy adott számú ellenzéki képviselő mindenképpen bekerül a parlamentbe, habár korlátozott jogkörrel. A bírálatok szerint azonban mindez csak a szavazók megnyugtatását és az ellenzéki mozgósítás megakadályozását szolgálja (Mutalib, 2002; Tey, 2008; Tongbram & Ganguly, 2024). Ehhez hasonló logikát követ a kormány a civil társadalom esetében is. Igyekszik elősegíteni a civil társadalom kialakulását, azonban a civilek véleményét nem tartja kényszerítő jellegűnek a politikaformálás során (Lee, 2002). Mindez megnehezíti az ellenzék dolgát, hiszen azt az érzetet kelti, hogy az állampolgároknak beleszólása van az ország ügyeibe. A fentebb említett módszerek magas belépési korlátot jelentenek ugyan, de nem teszik lehetetlenné az ellenzéki pártok parlamenti jelenlétét.

Az ellenzék elnémításának azonban léteznek sokkal határozottabb intézményes módszerei is Szingapúrban. Az egyik ilyen a Belső Biztonsági Törvény (ISA), amely alapján bárkit őrizetbe lehet venni, amennyiben az feltételezhető róla, hogy nemzetbiztonsági kockázatot jelent (Hwee, 2002). A törvényt többször alkalmazták már ellenzéki politikusokkal szemben (Fetzer, 2008). A másik fontos intézményesített módszer a Hírlap és Nyomatott Sajtótermékek Törvény (NPPA). Ennek értelmében a sajtótermékek szingapúri tulajdonos birtokában kell legyenek, a kormány befolyásolhatja a szerkesztőségi alkalmazottak kinevezését, a sajtólicencket pedig évente szükséges megújítani. Mindez öncenzúrához vezetett (Bokhorst-Heng, 2002). Az ellenzék napjainkban a közösségi média révén igyekszik üzenetét a választókhöz eljuttatni (Skoric et al. 2012). A kormány emiatt új jogszabályok kifejlesztésével törekszik a közösségi média és az online sajtó szabályozására is. Ezek nevében tartalmakat lehet eltávolíttatni, helyesbítést lehet előírni, avagy az adott internetes cím elérését is blokkolni lehet (Chng, 2023). Az ellenzék elnémítása, megfélemlítése már túlmutat a magas belépési korlátok alkalmazásán és egyértelműen autoriter módszereknek tekinthetők.

A kormány leváltásának intézményes korlátait áttekintve megállapíthatjuk, hogy a választási szabályok módosítása egyértelmű előnyt jelentett a PAP számára a többi párttal szemben. Ezen kívül autoriter módszereket is felhasználnak, mint az ellenzék elbizonytalanítása a Belső Biztonsági Törvény révén, valamint a sajtó cenzúrája, ami megnehezíti az ellenzéki pártok választási kampányát. Mindezek

ellenére a PAP szabályos választásokon nyeri el a kormányzás jogát, a kormánypárt hatalomgyakorlásának okát tehát valami másban kell keresni. A továbbiakban tekintsük át a PAP azon módszereit, amelyek segítségével a társadalom jelentős részét képes meggyőzni arról, hogy a kormánypárt az egyetlen helyes választási lehetőség.

3.2. A kormány hatalmon maradásának okai

A PAP az életszínvonal folyamatos emelkedését kínálja fel a lakosság számára. A választások alkalmával a szavazók többsége egyértelműen erre a „szingapúri álomra” voksol (Sim, 2001). A gazdasági siker érdekében a PAP kiváló szakmai képességeket vár el azoktól, akik a soraiba akarnak lépni és ezt az ellenzéki jelölteken is számonkéri a választási kampányban. Az ellenzéki jelöltek nem képesek a kormánypárt gazdaságpolitikájánál jobbat kínálni a szavazóknak (Hwee, 2002). A lakosság az életszínvonal emelkedésére szavaz, amit csak a PAP politikusai képesek biztosítani. Fontos kérdés azonban, hogy ez az életszínvonal-emelkedés miből származik.

Az FDI vonzásra épülő gazdaság feltételezi a korrupció visszaszorítását (Quah, 2001, 2007), a szakszervezeti mozgalmak kormányzati céloknak történő alárendelését (Yeung, 2005), a piac igényeinek megfelelő oktatási rendszer kialakítását (Cheung, 1994), valamint a külföldi vállalatoknak nyújtott kedvezményeket, támogatásokat, infrastrukturális beruházásokat (Huff, 1999). Az iparpolitika finanszírozását a lakosság kényszerű megtakarításai révén oldották meg, ezzel elkerülve a külföldi eladósodást (Vaso & Lee, 2001). Ezen túlmenően az emberi jogok széles körét kínálják a szingapúri állampolgároknak és az itt befektetni kívánó vállalatoknak, az üzleti környezet pedig igen piacbarát, ahogyan azt a Világbank WGI mutatói is hangsúlyozzák.

A Világbank által vizsgált hat mutató közül öt kiemelkedő teljesítményről tanúskodik Szingapúr esetében. A mérések 1996-os megkezdése óta Szingapúr kiválóan teljesít a kormányzat hatékonysága, a szabályozás minősége, a törvények uralma, a korrupció ellenőrzése, továbbá a politikai stabilitás és az erőszak hiánya kategória esetében. Egyetlen kategória, a politikai folyamatokban történő részvétel lehetősége és a kormány elszámoltathatósága esetében figyelhetünk meg az átlagnál jóval rosszabb eredményeket (World Bank Group, Worldwide Governance Indicators). A „rule of law” kifejezést szándékosan nem fordítom a magyar szakirodalomban elterjedt „jogállamiság” – ként, mivel a Világbank ezen mutató esetében a kifejezést nagyon szűk értelemben használja. Azt méri, hogy a piaci szereplők mennyire bíznak az adott ország szabályaiban. Kiemelt terület például a tulajdonjogok védelme és a szerződésekben foglaltak kikényszeríthetősége.

Az FDI vonzásra épülő gazdasági fejlődés következtében ugyanakkor nem jött létre egy erős szingapúri vállalkozói réteg, emiatt a lakosság életszínvonala nagymértékben függ a PAP gazdaságpolitikájától (Pereira, 2008). A külföldi vállalatok munkahelyeket teremtenek, amelyek révén növekszik a lakosság jövedelme és meg-

takarításai. Ez jelenti a szingapúri kormány támogatottságának alapját, az osztogatás nem jellemző, mivel a kormány az FDI vonzás miatt fontosnak tartja a makrogazdasági egyensúly fenntartását. Az FDI vonzást lehetővé tevő lépések között azonban fel lehet lelteni olyanokat, amelyek hosszú távon kedvezőtlenül befolyásolhatják a lakosság jólétét.

Ebből a szempontból a leginkább szembetűnő a lakossági megtakarítások kikényszerítése. A Központi Előtakarékosági Alap (CPF) egy széles körű szociális biztonsági rendszer. A munkáltató és az alkalmazott befizetései egy névre szóló számlákon halmozódnak (Vaso & Lee, 2001). A nyugdíjas évek finanszírozásán túl azonban a megtakarítások felhasználhatók még lakásvásárlás során, a gyerekek oktatási költségeinek kifizetésekor, és az egészségügyi kiadások kiegészítésére. A legnagyobb kiadást a lakásvásárlás jelenti, átlagosan a megtakarítások 44 százalékát fordítják erre a célra (Koh et al. 2007). Láthatjuk, hogy a szingapúri szociális politika szem előtt tartja az ország makrogazdasági stabilitását, mivel a szociális biztonság költségeit nem az állam viseli.

A CPF számlák legnagyobb kiadási tételét jelentő lakásvásárlás a Lakásépítési és Fejlesztési Tanácson (HDB) keresztül történik. Az állami lakásépítési program kibontakozásának előfeltétele volt, hogy 1973 és 1987 között az állam kötött áron felvásárolta a magántulajdonban lévő építési telkeket, így a szingapúri építési területek 80 százaléka állami tulajdonba került (Phang, 2001). A HDB program következtében a lakástulajdonlás aránya elérte a 90 százalékot Szingapúrban. A lakásokat a szingapúri állampolgárok számára szubvencionált áron értékesítik. A program sikere a kormány legitimitációját erősíti (Vaso & Lee, 2001). A HDB a piacnál alacsonyabb kamatlábon kínál jelzáloghiteleket a vásárlóknak. Ez úgy valósulhat meg, hogy a CPF az összegyűjtött megtakarításokat állampapírokba fekteti, az állam pedig kedvezményes hitelt nyújt a HDB számára. A HDB megépítteti a lakásokat és jelzáloghitelt nyújt a vásárlóknak. A hitel önrészének előteremtése és a havi részletek törlesztése során a vásárlók felhasználhatják a CPF számláikat. Érdeemes megjegyezni, hogy a lakosság számára biztosított piacnál alacsonyabb hitelkamat feltételezi, hogy a HDB ennél is alacsonyabb kamatlábon kap hitelt az államtól (Phang, 2001). A HDB program és CPF számlák összekapcsolása révén sikerült megoldani a városállam lakhatási problémáit. A sikerek a PAP kormánynak erős legitimitációt kölcsönöznek. A kedvezményes hitelek folyósítása azonban feltételezi, hogy az állam a piacnál alacsonyabb kamatot fizet a CPF megtakarítások felhasználásáért cserébe.

A CPF rendszer kritikái között fontos megemlíteni a kiterjedt feladatkör miatti hatékonyságvesztést, valamint a megtakarítások nyugdíjkorhatár előtti felhasználásának veszélyeit (Asher, 2004). A megtakarítások nyugdíjkorhatár előtti kimerülésének megakadályozása érdekében idő közben létre jött a CPF Life séma 2009-ben, amely értelmében 55 éves korban a CPF számlák felhasználásával élet-hosszig tartó nyugdíjbiztosításban részesülnek az állampolgárok (Kwong, Tse &

Chan, 2017). A kutatási téma szempontjából a legfontosabb kritika CPF rendszerrel szemben a megtakarítások állami kezelése és az ezt övező átláthatatlanság miatt fogalmazódik meg. A CPF a megtakarításokat szingapúri állampapírokba fekteti, miközben a költségvetés rendszeresen többlettel zár. Tehát a lakosság nyugdíj-megtakarításait tulajdonképpen az állami befektetési alapok (SGIC, Temasek Holdings) kezelik. Ezek hozama feltételezhetően magasabb annál, mint amit a CPF számlatulajdonosoknak fizetnek (Asher, 2004). A PAP gazdaságpolitikájának költségei jól észrevehetően megjelennek a CPF rendszer esetében. A rendszer képes a makrogazdasági egyensúly megtartása mellett is szavatolni a lakosság szociális biztonságát. Mindez a kormánypárt legitimitációját erősíti és fenntartja a lelkesedést a PAP politikája iránt. A megtakarítások kikényszerítése és állami felhasználása azonban felvet kérdéseket. A HDB lakások árának alacsonyan tartása, valamint a kedvezményes jelzáloghitel feltételezi a CPF számlákon tartott megtakarítások alacsony hozamát. A piacon működő magánnyugdíjpénztárak valószínűleg magasabb hozamot biztosítanak a megtakarítóknak és a megtakarítások nem kerülnének felhasználásra idő előtt. Továbbá a lakhatási problémák kezelése elképzelhető lenne piaci szereplők révén is, vagyis jelenleg az állam biztosítja azt, amit a piac hatékonyabban oldana meg. A HDB program kapcsán az építési területek nem aktuális piaci áron történt kisajátítását is a PAP hatalmon maradásának költségei között lehet említeni. Fontos továbbá, hogy az FDI vonzásra épülő iparosítás miatt a hazai vállalkozói szféra nem erősödhetett meg, emiatt a lakosság kiszolgáltatott a kormány gazdaságpolitikájának. Mindezek a PAP legitimitációját megteremtő eszközöknek a hosszú távú költségeit szemléltetik.

3.3. Miért működőképes a szingapúri gazdaság az autoriter politikai rendszer ellenére?

A fentebb bemutatott szakirodalmak és az azokból levonható következtetések alapján már kísérletet lehet tenni a szingapúri gazdaság sikerességének megmagyarázására. Szingapúrt autokráciának tekintem, mivel az emberi jogokat számos területen korlátozzák, továbbá a szabad parlamenti választások ellenére a kormánypárt több esetben módosította az intézményeket a hatalom megőrzése érdekében. Ugyanakkor a PAP hatalmon maradását lehetővé tevő eszközök nem fenyegetik a makrogazdaság stabilitását. A szingapúri kormány legitimitációja a sikeres gazdasági szerepvállalásra, annak hangsúlyozására, ezzel párhuzamosan az ellenzék kormányzásra alkalmatlanként történő feltüntetésére épül. A társadalom életszínvonala növekszik az állami szerepvállalás nyomán, ugyanakkor feltételezhető, hogy egyes kormányzati beavatkozásokat a piaci szereplők hatékonyabban végeznének el, ami a lakosság jólétének további emelkedését jelentené. Az FDI vonzás érdekében a kormány kiváló üzleti környezettel, valamint az emberi jogok viszonylag széles körű biztosításával várja a befektetőket, emiatt a szingapúri gazdaság teljesítménye

kiemelkedő lehet. A gazdaság teljesítményét tovább javítja, hogy a PAP hosszú távon gondolkodik, ezért az elit járadékvadász magatartása kevesebb kárt okoz, összhangban Mancur Olson (1993) gondolataival, amelyek szerint a hosszú távon tervező autoriter uralkodó esetében a járadékvadászat okozta károk kisebbek (Olson, 1993). A szingapúri autoriter politikai rendszer tehát a választási siker érdekében az életszínvonal emelkedésének élményét biztosítja az állampolgároknak, azon az áron, hogy hosszú távon veszteségeket okoznak a társadalomnak.

4. Következtetés

A cikkben arra a kérdésre kerestem válaszokat, hogy egy autoriter rezsim által irányított országban milyen körülmények között lehet működőképes a piacgazdaság. Esetükben a demokrácia pusztán technikai kérdés, az 50+1 százalék uralmának elérését jelenti, a demokrácia működését lehetővé tevő jogállamiság erősen korlátozott. Ilyen körülmények között a társadalom általános bizalmi szintje alacsony, a gazdasági szereplők rövid távon gondolkodnak, a gazdaságpolitikát pedig az osztogatás jellemzi. Mindez súlyos gazdasági nehézségeket vetít előre. Szingapúr tapasztalatai azonban azt illusztrálják, hogy a makrogazdasági egyensúlyt szem előtt tartó gazdaságpolitika, a kedvező üzleti környezet, valamint az emberi jogok viszonylag széles körének biztosítása megteremteni a kormányzattal szembeni belső és külső bizalmat. A gazdasági sikerek a kormánynak legitimitációt biztosítanak, általuk lehetővé válik az ellenzék háttérbe szorítása. A politikai elit uralma folytatódhat, ami a hosszú távú sikerben teszi érdekeltté az elitet, lehetőség van hosszú távú politikák meghatározására és kivitelezésére, ilyen körülmények között a járadékvadászat intenzitása alacsonyabb lehet.

Mindazonáltal a kiterjedt állami szerepvállalás a nyugdíjrendszer és a lakhatás területén a piacnál kisebb hatékonyságot eredményezett, az FDI-ra épülő iparpolitika pedig a helyi magánvállalatok gyengeségét, a vállalkozószellem hiányát, valamint a dolgozók államtól való függését okozta. Ezeket a szólásszabadság korlátozása, valamint a civil szervezetek elnyomása mellett az autoriter politikai rendszer költségei közé sorolhatjuk. A WGI mutatók által jelzett kedvező üzleti környezet az emberi jogok teljes körű tiszteletben tartásával társulva a rendszerszintű bizalom magasabb fokát tennék lehetővé, ami kedvező hatást gyakorolna a vállalkozószellem kibontakozására és az innovációra, ezek által pedig a gazdasági teljesítmény és a lakosság életszínvonalának további növekedésében öltene testet. Vagyis autoriter rezsimok által irányított gazdaságok sikereit a makrogazdasági stabilitás szem előtt tartásán, valamint a kormányzat által megteremtett kedvező üzleti környezeten túl az alkotmányos liberalizmus engedélyezett szintje határozza meg. A folyamat hosszú távon a liberális demokrácia és a piacgazdaság kialakulásához vezethet.

Felhasznált irodalom

- Acemoglu, D. & Robinson J. A. (2013). *Miért buknek el nemzetek?* HVG könyvek, Budapest.
- Asher, M. G. (1994). Retirement financing dilemmas: experience of Singapore. *Economic and Political Weekly*, 39(21), 2114-2120.
- Bockhorst-Heng, W. (2002). Newspapers in Singapore: a mass ceremony in the imagining of the nation. *Media, Culture and Society*, 24, 559-569.
- Cheung, P. (1994). Education development and manpower planning in Singapore. *CUHK Educational Journal*, 21(2) and 22(1), 185-195.
- Chng, K. (2023). Falsehoods, foreign interference, and compelled speech in Singapore. *Asian Journal of Comparative Law*. 18, 235-252.
- Chua, B. H. (1995). *Communitarian ideology and democracy in Singapore*. London: Routledge.
- Fetzer, J. S. (2008). Election strategy and ethnic politics in Singapore. *Taiwan Journal of Democracy*, 4(1), 135-153.
- Gyórfi, D. (2018). *Trust and Crisis Management in the European Union*. Palgrave-Macmillan.
- Hague, R., Harrop, M. & McCormick, J. (2016). *Comparative Government and Politics*. Palgrave.
- Hudecz Gergely (2007). Demokrácia és demokratizálódás. *Kül-Világ*, 4(2), 19-32.
- Huff, W. G. (1999). Singapore's economic development: four lessons and some doubts. *Oxford Development Studies*, 27(1), 33-55.
- Hwee, Y. L. (2002). Electoral politics in Singapore. In A. Croissant (Ed.), *Electoral Politics in Southeast and East Asia* (pp. 203-232). Bonn: Friedrich-Ebert-Stiftung.
- Koh, B. S. K., Mitchell, O. S., Tanuwidjaja, T. & Fong, J. (2007). Investment patterns in Singapore's Central Provident Fund system. *PEF*, 7(1), 37-65.
- Kornai, J. (2011). *Gondolatok a kapitalizmusról*. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Kornai, J. (2016). The System Paradigm Revisited: Clarifications and Additions in the Light of New Experiences in the Post-Socialist Region, *Acta Oeconomica*, 66(4), 547-596.
- Kwong, K.S., Tse, Y.K. & Chan, W. (2017). Singapore's LIFE program: Actuarial framework, longevity risk and impact of annuity fund return. *Singapore Economic Review*, 66(5), 1355-1371.
- Leong, H. K. (2000). Citizen participation and policy making in Singapore: conditions and predicaments. *Asian Survey*, 40(3), 436-455.
- Li, K. J. (2000). *A Szingapúr sztori*. Budapest: MTA világgazdasági kutatóintézet.
- Mutalib, H. (2000). Illiberal Democracy and the Future of Opposition in Singapore. *Third World Quarterly*, 21(2), 313-342.
- Mutalib, H. (2002). Constitutional-electoral reforms and politics in Singapore. *Legislative Studies Quarterly*, 27(4), 659-672.

- North, D. C., Wallis, J. J. & Weingast, B. R. (2006). A conceptual framework for interpreting recorded human history. *NBER working paper series*. Retrieved February 10, 2016, from <http://www.nber.org/papers/w12795>
- Olson. M. (1993). Dictatorship, Democracy, and Development. *The American Political Science Review*, 87(3), 567-576.
- Pereira, A. A. (2008). Whiter the developmental state? Explaining Singapore's continued developmentalism. *Third World Quarterly*, 29(6), 1189-1203.
- Phang, S. Y. (2001). Housing policy, wealth formation and the Singapore economy. *Housing Studies*, 16(4), 443-459.
- Putnam, R. D. (1993). *Making Democracy Work: Civic Traditions in Modern Italy*. Princeton: Princeton University Press.
- Quah, J. S. T. (2007). Combating corruption Singapore-style: lessons for others Asian countries. *Maryland Series in Contemporary Asian Studies*, 2, 1-82.
- Sim, S. F. (2001). Asian values, authoritarianism and capitalism in Singapore. *The Public*, 8(2), 45-66.
- Skoric, M., Poor, N., Achananuparp, P., Lim, E. & Jiang, J. (2012). Tweets and votes: A study of the 2011 Singapore general election. *45th Hawaii International Conference on Systems Science. Research Collection School of Information Systems*. Retrieved February 15, 2020, from https://ink.library.smu.edu.sg/cgi/viewcontent.cgi?article=2543&context=sis_research
- Tey, T. H. (2008). Singapore's electoral system: government by the people? *Legal Studies*, 28(4), 610-628.
- Tongbram, U. & Ganguly, A. (2024). Electoral system in Singapore. *International Journal for Multidisciplinary Research*. 6(2), 1-8.
- Vasoo, S. & Lee, J. (2001). Singapore: social development, housing and the Central Provident Fund. *International Journal of Social Welfare*, 10, 276-283.
- World Bank Group, GDP per capita - Singapore. Retrieved October 18, 2025, from <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.KD?locations=SG>.
- World Bank Group, Worldwide Governance Indicators. Retrieved October 18, 2025, from <https://datacatalog.worldbank.org/search/dataset/0038026/worldwide-governance-indicators>
- Yeung, H. W. (2005). Institutional capacity and Singapore's developmental state. In H. E. S. Nesedurai (Ed), *Globalization and economic security in East Asia: governance and institutions* (pp. 85-106). London: Routledge.
- Zakaria, F. (1997). The Rise of Illiberal Democracy. *Foreign Affairs*, 76(6), 22-43.